

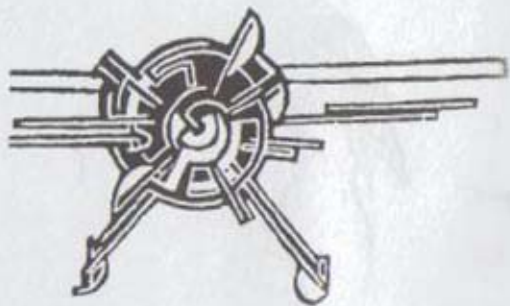
Miguel Hernández
Přebývá mi srdce

Fajma

Miguel Hernández
Přebývá mi srdce

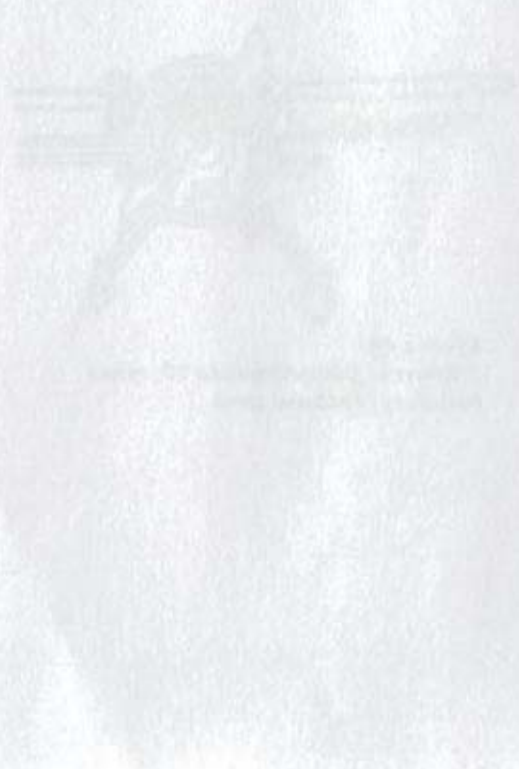
Fajma

Miguel Hernández
Přebývá mi srdce

*Výbor z díla
Připraveno jako připomínka 60. výročí
básnickovy předčasné smrti*

Ze španělských originálů
výbor sestavil a přeložil Michael Doubek
© Fajma, 2003
Translation © Michael Doubek 1999–2002
Illustrations © Gustav Zlatý 2002, Michael Doubek 2002

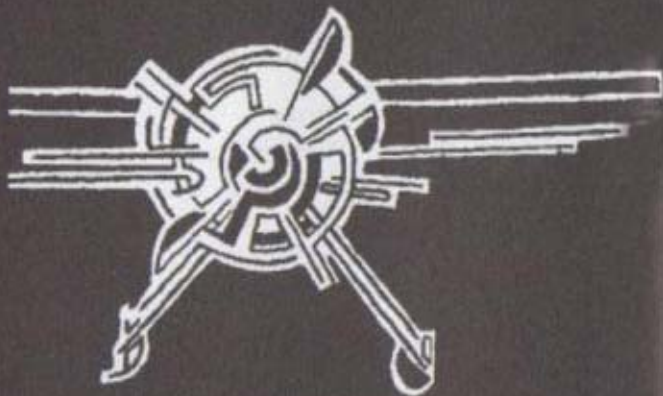
Sbohem, bratři, druzi a přátelé.
Rozlučte se za mne se sluncem
a lány obilí.

*Miguel Hernández,
věznice v Alicante 1942*

PABLO NERUDA O MIGUELU HERNÁNDEZOVÍ

Migueli ze Španěl, hvězdo
nad zpustošenou zemí,
nezapomenu na tebe, příteli!
Tvoje smrt
mne naučila životu:
mé oči přikryl závoj,
abych v sobě
nenalezl pláč,
nybrž neoblomné
zbraně!
Čekej je! Čekej mne!

Úkolem Španělska, úkolem lásky je vzkřísit Miguela Hernándezze, jenž zmizel v noci, vzkřísit jej k plnému svitu. Málo básníků bylo tak ušlechtilých a průzračných jako hoch z Orihueley, jehož postava jistě opět vyrostá z květů pomerančovníků nyní spící země. Miguelova záře se nespustí z nadhlavníku, jako světlo ostatních jižních poetů, přijde ze země, vytryskne z kamenitého rána, hustá jako med. Jeho poezie je hmotou trvalejší než zlato a živější než krev. Zažene bídu do stínu! Zavolá nás z cely smrti, oslní svou statečností a svojí trýzní, odkryje čisté srdce! Dá nám den! Bude oživen tlukot vzpomínek, odhalen jas, archanděl pozemské cti, jenž rozetne noc svým třpytivým mečem!

Z PRVNÍCH BÁSNÍ

1. O lásce a smrti
2. O lásce a smrti
3. O lásce a smrti
4. O lásce a smrti
5. O lásce a smrti
6. O lásce a smrti
7. O lásce a smrti
8. O lásce a smrti
9. O lásce a smrti
10. O lásce a smrti
11. O lásce a smrti
12. O lásce a smrti
13. O lásce a smrti
14. O lásce a smrti
15. O lásce a smrti
16. O lásce a smrti
17. O lásce a smrti
18. O lásce a smrti
19. O lásce a smrti
20. O lásce a smrti
21. O lásce a smrti
22. O lásce a smrti
23. O lásce a smrti
24. O lásce a smrti
25. O lásce a smrti
26. O lásce a smrti
27. O lásce a smrti
28. O lásce a smrti
29. O lásce a smrti
30. O lásce a smrti
31. O lásce a smrti
32. O lásce a smrti
33. O lásce a smrti
34. O lásce a smrti
35. O lásce a smrti
36. O lásce a smrti
37. O lásce a smrti
38. O lásce a smrti
39. O lásce a smrti
40. O lásce a smrti
41. O lásce a smrti
42. O lásce a smrti
43. O lásce a smrti
44. O lásce a smrti
45. O lásce a smrti
46. O lásce a smrti
47. O lásce a smrti
48. O lásce a smrti
49. O lásce a smrti
50. O lásce a smrti
51. O lásce a smrti
52. O lásce a smrti
53. O lásce a smrti
54. O lásce a smrti
55. O lásce a smrti
56. O lásce a smrti
57. O lásce a smrti
58. O lásce a smrti
59. O lásce a smrti
60. O lásce a smrti
61. O lásce a smrti
62. O lásce a smrti
63. O lásce a smrti
64. O lásce a smrti
65. O lásce a smrti
66. O lásce a smrti
67. O lásce a smrti
68. O lásce a smrti
69. O lásce a smrti
70. O lásce a smrti
71. O lásce a smrti
72. O lásce a smrti
73. O lásce a smrti
74. O lásce a smrti
75. O lásce a smrti
76. O lásce a smrti
77. O lásce a smrti
78. O lásce a smrti
79. O lásce a smrti
80. O lásce a smrti
81. O lásce a smrti
82. O lásce a smrti
83. O lásce a smrti
84. O lásce a smrti
85. O lásce a smrti
86. O lásce a smrti
87. O lásce a smrti
88. O lásce a smrti
89. O lásce a smrti
90. O lásce a smrti
91. O lásce a smrti
92. O lásce a smrti
93. O lásce a smrti
94. O lásce a smrti
95. O lásce a smrti
96. O lásce a smrti
97. O lásce a smrti
98. O lásce a smrti
99. O lásce a smrti
100. O lásce a smrti

Jdu pěšinou v šeru mizející,
za obzor se právě schoval den,
a hledám večernici
na nebi hlubokém.

(Jen slabě plane
při západu prizmatický třpyt.
...Orchestra cvrčků schované
v krajině nástroje nechávají znít.)

Hledám večernici... Zakláním hlavu,
nad sebe upírám zrak...
(Jediný uzavřen v hvězdném davu
o vlastním významu přesvědčen je mrak.)

Hledám večernici... (Zvonce stáda vzplály,
tlukou, matně osvětlují moje lice.)
Hledám... Jásot! ... V dáli
nesmyslu oblohy večernice.

ZRANĚNÝ LET

(Letadlo)

Ocelové vykoupení:

geometrická labuť, jež hrdě zpívá

i zmirá: jako cikáda v čase žní

gigantická, a přece pomíjivá.

Na špici zobáku rotující hvězda bývá,

proudícího větru shon,

benzinového pastýře baryton.

MÉ JOSEFÍNĚ

Listy od tebe jsou vínem,
jímž se opájím,
mého srdce pokrmem
jedinečným.

Co jsme si vzdálení,
týž sen se mi zdá,
podobá se moři tvé tělo,
moři trpkému se podobá.

Pastevcem listů od mé milé
jsem já sám,
v bezpečné ohradě srdce
je nosívám.

Ačkoliv tvoji tvář
země přikrývá,
napiš mi, holubičko,
co ti píšu já.

Z DALŠÍCH BÁSNÍ
(1933-1934)

ŽAL – BUĎ VÍTÁN

Černooká, oliva zraku tvého,
něžněústá, hrdličky úsměvů tvých,
tělorozervaná, láska jablka granátového,
tmavovlasá, vánek nad čelem jak sníh.

Zelenolící, nad žilou květ karafiátu září,
těžce raněný jasmín z tvých chodidel kořeny,
zamračená lilie ve tvoji tváři,
sladce hořký hlas tvým hrdlem sevřený.

Něžněústou, černookou, tělorozervanou,
tmavovlasou, těžce raněnou, zelenolící,
zamračenou a sladce hořkou tě miluji.

Poloslepý čekám před branou zamčenou,
život s krvavěústou ranou zející,
hořce sladkým žalem sebe spalují.

DEJ. STÁLE ZPÍVÁM

Dej větrné lopatě mlýn,
aby v sních mouky obilí převtělila.

Dej kameni vodu,
aby ho hladkým učinila.

Dej větrnému mlýnu vzduch,
aby se točit nepřestal.

Dej vzduchu pasáka koz,
aby na píšťalu něžně hrál.

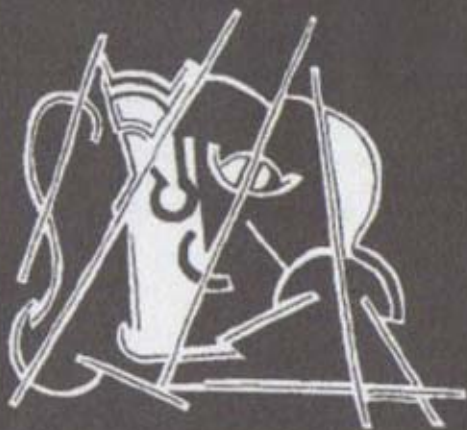
Dej pasáku koz horu,
aby jej pevně nechala stát.

Dej hoře večernici,
aby ji stvořila nebe.

Dej, Bože, mé duši,
aby byla dokonalou.

Dej, jen do toho,
mlýn, kámen, vzduch,
pasterce, horu, hvězdu,
jen do toho, dej bohatě.

Dej, Bože,
ach!
abychom dosáhli dokonalosti.

ZE ZRANĚNĚHO HVIZDU
(1934)

PERLY

Podmořská víčka člověk spatřit může,
pod hladinou třpytivé poklady;
jejich strážci plovoucí, tvary růže,
jak sukně vzorně plísované vnady.
Těhotenství hvězdami dopomůže
náhrdelník stvořit jim dohromady
a na podnose rozbřesk servírovat,
ne starým, pro mladé intenzivně plát.

KDYŽ JSEM LÁN POLE OBDĚLAL

Když jsem lán pole obdělal,
do stínu si oddechnout jsem šel,
u rtů skleněné hrdlo láhve měl
a její chlad na jazyce převaloval.

V mém těle byl každý sval
prostoupen křečmi, ohněm zabolet:
zrod se pod zeminou skvěl,
šťastný, leč mně všechnu sílu vzal.

Klidu je třeba strhanému rolníkovi,
neboť tiší smutek, zmírňuje
trýzeň v těle sluncem bičovaném.

On to bude, kdo se brzy vypraví
bliže zemi, kterou miluje,
za nerušeným posledním odpočinkem.

STÍNEM LÍTOSTI JSEM CELÝ ZAHALEN

Stínem lítosti jsem celý zahalen,
její exploze mé okolí začernila,
aby blízko mne neustále byla
a já jediný byl soužen zármutkem.

Smutek mám ke snídani v talíři bezedném,
lítost, aniž by promluvila,
do sluhy věrně dotěrného se převtělila,
stala se mojí válkou i pokojem.

Trnovou korunu nese má hlava,
žal, běsnícího leoparda špičáky.
Jen zlámané kosti v sobě nalézám.

Tělo mi zavalila černá láva,
kolem mne temný smutek a bodláky...
Trpím sám a osamocen umírám!

PRO TEBE JSEM MRTEV,
NELZE SE VRÁTIT ZPĚT...

Pro tebe jsem mrtev, nelze se vrátit zpět...
Jsem usvědčen, lásko, zde je doznání
únosce, bez bázně tobě ze skrání
utrhnul jsem hebký polibku květ.

Utrhnul jsem hebký polibku květ,
leč nemělo dlouhého trvání
moje sladké štěstí, květ mně ve dlani
uvadl, počal žloutnout a rezivět.

Zločinný dotek úst, jeho mámení, klam,
lice cizí, mezi nás staviš mříž,
jsi nyní jen velkým černým přeludem.

Své rty žárlivě střežené mám.
S jakou starostí nade mnou bdiš,
abych se více neoddal neřestem.

VÍM, SMUTNÝ ČLOVĚK V NÁS MŮŽE VZBUDIT HNĚV

Vím, smutný člověk v nás může vzbudit hněv,
radostí opuštěn, to není dojemné,
zátoka přechází v moře, jež se dme,
je zamračené, jeho zoufalý řev.

Vše, čím se trápím, je pouhý prázdna vzdech,
jen prázdnota mi natrvalo zůstane,
když pohlédnou na mne tvé oči kamenné,
smrtné zuhlosti moc cítím ve svalích.

Zmlknu, odloučím se (snad na to sílu mám),
stále, každým okamžikem mne žal mění,
nevidět tě, nebyt slyšen, půjdu stranou.

Odcházím, lásko, jdu, a přece zůstávám,
a přece odcházím. Poušť, kde písku není,
Sbohem, lásko, ve smrti na shledanou.

Z BLESKU,
KTERÝ NEPOMÍJÍ
(1934–1936)

PŘEBÝVÁ MI SRDCE

Dnes jsem bez sebe, ničemu nerozumím,
dnes pouze žal mně zbývá,
dnes neznám přátelství,
dnes cítím jen touhu
vyrvat si celé srdce
a rozdrtit jej podrážkami bot.

Dnešek zazelená suchý trn,
dnešek je mým posledním dnem náfků,
dnes má opustit moji hrud malomyslné
olovo bez dechu.

Nemohu vystát svoji hvězdu.
Hledám smrt svými dlaněmi
láskyplně svírajícími nože,
pozdravy přítelkyně sekery,
a myslím, jak z nejvyšší zvonice uklidňující
musí být smrtelný skok.

Proč? Nevím, proč by má duše
nemohla napsat na rozloučenou list,
psaní, jež mám schované,
jímž by promluvil za žebry kalamář,
stal se kašnou slabik, rozloučení a vzkazů
vám, kteří na světě zůstáváte.

Narodil jsem se na zlé planetě.
Sužuje mne žal žalů,
jenž je větší veškeré radosti.

Láska mne ponechala s pažemi padlými,
už je nemohu natáhnout.
Nevidíte má zklamaná ústa
a pohaslý zrak?

Čím víc přemýšlím, tím víc se trápím:
Jakými nůžkami vystříhnout bolest?

Včera, zítra, dnes
trpí všim
melancholické akvárium,
cela zmirajících slavičků.

Přebývá mi srdce.

Dnes se jej zbavit, pravím,
já, srdcem plný víc než druzí,
naplněn jeho hořkostí.

Nevím proč, nevím proč ani jak
každý den si odpouštím život.

JSEM BAHNEM. I KDYŽ MI ŘÍKAJÍ MICHAL

Jsem bahnem, i když mi říkají Michal.
Být bahnem je mým povoláním a údělem,
špiním svým jazykem, místo slin mám kal.

Jsem nástroj cest, jeho ubohým tělem.
Jsem slimákem úst, jenž pod nohama vzplál
pokřikem měkce nactiutračným.

Jak temná bytost z vody a zvětralé horniny,
která chce být stvořitelem zbožňovaným,
vrhám se na tvoje boty a vše kolem nich,
stát se kobercem úrodné zeminy
s důlky pro květy po tvých podrážkách.

Pod tvé podrážky ostatky vlastního rodu
v relikviáři svého trupu položím
nevěda, že jejich porozumění je klam,
nevěře bezcitnosti tvého pochodu
marně veškerou lásku k tobě pozvedám.

Obličej vlhčí, než když lkám.
Když plstěné sklo ledu slyším naříkat,
když lednovou zimou jsou okna zavírána,
na blátivých křídlech krahujce cítím stát
tvá chodidla, jeho pera pošlapána.

Pod tvými údy větev pohozená,
kdysi med, teď znetvořena zlomeninou,
ponižené srdce v bolesti sténá
jak chomáče řas pod hladinou.

V bahně rudé vlčí máky nerostou,
bahno svoje paže marně vztažené má,
bahno tě marně hryže do hebkých pat,
neboť jen ropuchy mrskající nohama
raněným mávnutím ti může dát.

Poté, co rozhodla ses malovat
obraz své stopy na mé lince jíl,
lebeční kosti praskaly
a bortil se sirup, jenž vléval něhu
v jemné mimické svaly.
Kéž by mě už nikdy nikdo nezbavil
volně bláznivého tlaku zaječích běhů.

Zasmušilý smetanový krém se kroky nakupil
a mozků tvar přize smotané
je rozechvíván vzlyky hlasitými.
Odejdeš, on zůstane,
mučedník navečer zažehne svíci zimy,
chladný vosk pod vůz skane.
Najednou nechci být krájen ostřím
kol vozů a kopyt dobytka a koní,
přitisknu se k nim, nozdry zalepím,
kůže jim zreziví, slzu uroní.

Třes se, bahno se vzepne bez prodlení,
třes se, vzepne se, vzroste a měkce zakryje,
měkce a bez předělů,
tvůj kotník z rákosu, mé trápení,
třes se, omamnou vůní travin smyje,
vzedme se a vystoupí až k tvému čelu.

Třes se, vichřice hromadí ničivé síly,
z mazlavé zimní země vstane
a v černých vlnách potopy se rozptýlí
tvé mladé tělo mrtvé a roztrhané.

Třes se, uražená nečistota tě napadne,
třes se, milostná pohroma kraj vyplení.

Dříve než se v horku žiznic rozpadne,
bahno tě v bahno promění.

ELEGIE

*(V Oriluele, mém i jeho městě,
zemřel jako bleskem sražen Ramón
Sijé, s nímž jsem se měl tolik rád.)*

Chce se mi plakat, zde se to smí,
když kopu do země, kterou jsi obdělal,
příteli z duše již od dětství.

Děšť zahánějící hlad na zem dopadal
a já zahalen do smutečného plédu
vlčím mákům strnulým jsem dal

tvoje velké srdce k obědu.
Tolik bolesti se mi hromadí v hrudi,
bez bolesti už ani dýchat nesvedu.

Hrubý poliček, rána, která studí,
úderem vražedné sekery rozeklán,
surově povalen, nikdo tě neprobudí.

Není hlubší propasti než šrám,
jenž ve mně zeje, pláču nešťasten,
více než vlastní život tvou smrt prožívám.

Zbaven radosti kráčíím strništěm,
kde jsou jen těla nebožtíků a chlad,
ostřím vzpomínek proboden.

Brzy se smrt rozhodla vstát,
brzy ráno opustila špinavý kryt,
brzy tě lapila do tenat.

Neodpustím smrti milostný cit,
neodpustím životu lehkovážnost,
neodpustím všem, kteří tě nenechali žít.

V bouři se převtělila moje zlost,
metám dýky, blesky a kameny
bažící prorazit lebeční kost.

Chci ústy v zemi nalézt prameny,
chci zuby zrno od plev oddělit,
lhostejno, budu-li ve tváři zraněný.

Chci rýt, kopat, s hlinou zápasit,
dokud tvou lebku nenajdu a nezlibám,
nevyrvu roubík ve snaze tě oživit.

Vracíš se do mého sadu, k meruňkám:
mezi květy ukazujícími líce
pílnou včelu tvé duše nalézám,

z jejího vosku jsou andělů svíce.
Vrátíš se k pluhu hladícímu půdu
dlaní lesklé radlice.

Stínu ve tváři zbaven budu,
tvá krev se rozlije do všech stran
hledat nevěstu, uniknout osudu.

Tvé srdce, zmačkaný samet sám,
skrže hustý les mandloní
hlasem své touhy volám.

Hledám tě, kde plody zahrady voní
a chuť okusit je velí,
musíme si toho tolik říct jako loni,
příteli z duše, příteli.

POSLEDNÍ SONET

Byl oškubán archanděl
a štíhlých zubů bělostný snih,
donucen odvracet smích,
v zármutku pláče potemněl.

Jeho duši kovář přidržel
kleštěmi v plamenech bouřlivých,
co bolesti na kovářinách nevrkých
pod úderý kladiva vytrpěl.

Na jeho tělo týrané,
na růži zavřenou v klec
a na tvář v rez smrti halenou

hledím. Sílza mu kane
pro jednu jedinou věc,
pro lásku, jen pro lásku tvou.

Z BÁSNÍ

EKLOGA

*Zde plače jsem proměněn v klidný tok,
abys mne tam dál mohl utěšit.*

Garcilaso

Bojovník, deštěm bičovaná zbroj,
pastýř, válečník rosou smáčený,
ve věčné řece Tajo ukončil boj,
bronzovou peřeji vlečený.

Na těle mrazivý kroj,
jeho šíje září, plave spící,
pot, kterým má spánek orosený,
je korunou i slunečníci.

Moc nad ním ztratil čas,
před červy chráněn přivaly vody,
voda objímá jeho pas
a zrny pisku ho zdobí.

Neslyšný dech Toleda, dávné doby,
se mu dvoří, hladí jeho vlas,
je provázen pouze tichem,
v němž zní jen včely hlas.

Nad jeho zády a pod jeho břichem
proud řeky jak zvon zazvonil,
smutkem zalil hrdlo její tok.

Roj krvavých ran zohyzdil
jeho pevný bok:
vojáka i milence zároveň usmrtil.

Diamantové kladivo se zarylo do bláta,
ztratilo zbytek sil,
ryba jeho srdce státá
a jeho rozdrčená hlava,
granátové jablko ze zlata
s mozkem, jenž kapkami se stává.

Drátěná košile jej ohmatává,
tu netkaly něžné ruce žen,
vine se kolem jeho plic,
košile prosívá čisté nic,
vodou se rozeznívá, hlas má tklivý,
stále se leskne, nereziví,
ke spánku v ní je odsouzen,
mít už jen klid a nic víc.

Jeho rukama řeka hýbá,
jako by plaval navijáku vstříc
bez bolesti, dlaně zbraň netřímají,
ústa jako ryba
snad údivem se otvírají.

Marně se oheň snaží zpopelnit
tvé studené kosti, brzy beze svalů,
ve vodě armádou rákosu svirané.
Soucitně se nechce zavlnit
srdce vojáků a generálů,
šumí povely zlobou vyslané.

Rytíři, jsi milovaným a zářivým
a moje srdce lká
nad tvou bolestí, o níž vím,
že současně je prostá i veliká.

Prosím tvou duši přerývaně,
volám ji stoje na kraji stráně,
která od řeky se zvedá,
hledám svěží květy tam,
kde z trýzně vzklíčila tráva bledá
a kde jen pohozený nůž najít mám.

Nenávidím čas, který tvůj život vzal,
v ústech slepených nemám slova,
životodárný med jsem nedostal,
to díky lásce znám pach hřbitova.

Zbavit se zoufalství bych si přál.
Vždyť každého rána
ruší můj klid
hořká a nevíтанá
chuť zpívat, plakat a zemřít.

Chci zapudit svůj žal,
vystoupit z kraje utrpení,
chci, aby mne víchř rozmetal:
jako prach po zemi rozprostřel,
v obráceném zrození
usnul bych a zapomněl,
rozumu zbaven bez prodlení.

Tam, kde lze spatřit řeky Tajo třpyt,
zavítalo jaro toho dne
své dílo završit,
jaro vlídné i studené.

Mám oči oslepené
půvabem zahrady, kde spočívá,
mandloně si prohlížím,
vánek pyšné květy hladívá,
raněn jsem tím vším.

Je tady beran klidný a opatrný,
chomáče vlny vyvedl za vrata,
růže se rodí mezi trny
a lilie kvete něžná a jedovatá.

Moji malomyslnost žádně veselí
nemůže oživit,
nejsi-li zde ty, příteli.
Jako šílený hledám svůj cíl:
sluncem spalován a větrem bit
chci se zardousit, abych s tebou žil.

ELEGIE

*(V Orihuele, mém i jejím městě,
zůstala osamocena nevěsta,
pekařka jemného a pečlivě huňteného chleba,
neboť zemřel ten, jenž se měl stát jejím mužem.)*

Má duše teskní, brzy ochraptím,
falešné muziky chraptivé nařikání...
Přimkni se ke mně, spolu plačme nad mrtvým,

odejdí se mnou tam, kde se sklání
granátovník a krvavý stín vrhá kolem sebe
láskou rozerván, je konec milování.

Padají z šedého a zarmouceného nebe,
padají andělé jako děšť do obilí
a zimní šed si podmanila tebe.

Odejdi, abychom bolest spolu slavili,
přimkni se, odejdeme sami,
abychom strom v zahradě slzami zalili.

Pekařko obklopená klasy a květinami,
pekařko, pytel mouky se vysypal,
pekařko chlebě, jejichž vůně mámi.

Není už na světě, kdo by tě miloval,
s kým bys šťastná byla,
kdo by si tebe za ženu vzal.

Tvoje přítelkyně, hrdlička roztomilá,
sypeš jí zrno prsty obilnými,
jediná svým hlasem tě pobladila.

V úlech s křídly splihlými
mrtvé včely, ticho kolem nich,
nikdo neví, čím byly vinny.

Nelze spatřit ve tvých očích,
na tváři sladké a snědé,
dřívější radost a včerejší smích.

Předmět tvého žalu, lice bledé,
tuhne, mrzne stupeň za stupněm,
jako včely bez slunce žít nesvede.

Ty jsi laskána plamenem,
tebe pálivý paprsek zraňuje,
ty se stáváš popelem.

Z celého života nakonec tady je
jen mrtvola v šatě mdlém,
Ticho zemělých včel jí obklopuje.

Kampak míříš svým pohledem?
Kampak se ohlížíš,
proč od lidí je tvůj znak odvrácen?

Nevěsta bez ženicha. Ženichu, ty spíš,
smutný, ač v rokli zmáčen deštěm,
než nebe jsi dál a výš.

V srdci bleskem zlomeném
již nekvetou rudé růže,
divoké stádo se páslo v něm.

Svatební kytici nedostaneš od toho muže,
mileneč tě z rukou náhle upustil,
tobě už v ničem nepomůže.

Na těle berana pozbyvšího sil
zkoušíš černou skvrnu moukou smazat,
aby zas v bílé rouno oděn byl.

S tebou budu v srst jeho zad
vtírat vločky mouky, vdovo statečná,
a nutit jej zase vstát.

Ale smrt neúprosná a netečná
i nás očekává, potrácený plod
a za oknem prázdnota konečná.

Kolik hořkých soust přináší život!
On smrt ochutnal, já ji okusím
i ty skočíš do jejich vod.

Pojď, věřím, že doprovodit tě smím,
a kropen našim pláčem vyroste na stráních
trávník, bochníky do něj položím.

Vstaň, tvé boty tě čekají
vedle jeho u tvého lože zemřelých
a plačice z káznice tě volají,
kde jsi, ač jsi nespáchala hřích.

OPOVÁŽLIVÝ EPITAF
JEDNOMU BÁSNÍKU
(Julio Herrera y Reissig)

Prašné smetany závoje ošuntělé,
smetany hřbitova,
který nás všechny pochová,
uloží v cele.
Nevím, zda na jeho čele,
v onom hrobě
někdy v budoucí době
červený blesk zazáří
a úsměv vrátí do tváří.

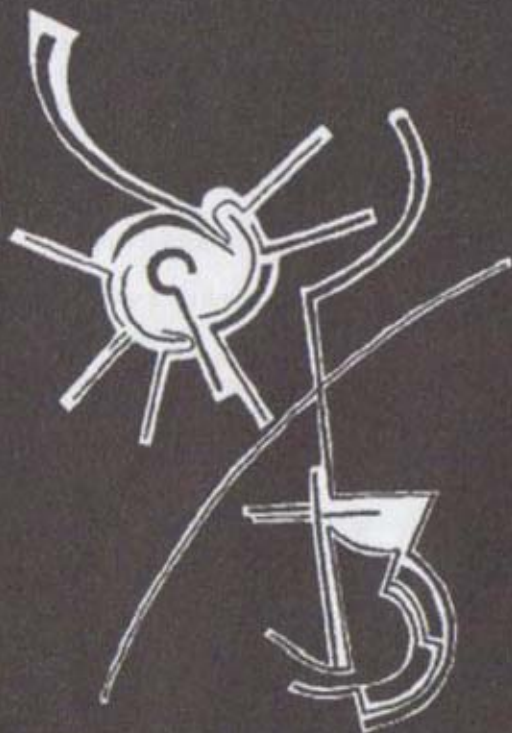
Chtěl bych být hromem, v nějž promění se vzlyk.

Zemi předurčen je dát
prstem lásky namalován
kruh veselí a bolesti sám
svůj pravidelný řád.
Krvelačně se snaží vyklovat
orel mozek z lebky
a vítr jindy hebký
vnitřnosti z těla vzal
a po okolí rozmetal.

Chtěl bych být hromem, v nějž promění se sten.

Nad touto kobkou zahfmi snad
a z kalu, hlíny a plev
láska a bláznovství, krev
budou moci vstát.
Zas obleče si šat,
který zahodil,
neboť se narodil
z pěny srdce stah.
Zazpívá jeho prach?

Chtěl bych být hromem, v nějž promění se nářek.

Z VĚTRU LIDU (1937)

PÍSEŇ ŽENATÉHO VOJÁKA

Plody lásky jsem tvé břicho osázel,
ozvěnu krve prodloužil svým činem
a jako pluh na zoraném poli v brázdě bděl,
než semena vzkličila v těle tvém.

Tmavovlásko se zářivými spánky a očima,
moje ženo, prameni, do nějž nořím dlaň,
tvé bláznivé prsy ke mně, lásko má,
přiskočily jako březí laň.

Jsi křehkým křišťálem, zdá se mi,
k jehož rozbití stačí jedenkrát klopýtnout,
klokot ve tvých cévách chci chránit svými pažemi,
větve mi třešně obepnout.

Zrcadlo těla držené vlastními křídly
ti dává život, ač smrt chce sát jeho mízu.
Ženo, miluji tě, dokonce tam, kde dří
děs olověného anýzu.

Mezi rakvemi přivezenými na vzrjící káře,
mezi mrtvými, jejichž pohled zebe,
manželko, toužím hrudí líbat tvoje tváře
i v prachu, každý kousek tebe.

Místo, kde zápas zuří, má mysl nevnímá,
vytváráš přede mnou ty a nikdo jiný,
bližší se ke mně jako ústa nesmírná
se zuby hladovými.

Napiš mi do válečné vřavy, do tmavé skrýše,
v níž se zbrání v ruce tvůj muž vzpomíná.
Chráním bezbranného tvora ve tvém břiše,
chráním tvou dceru či syna.

Naše dítě přijde na svět se zatatou pěstí,
zavinuté v křik vítězství a zpěv hráče na kytaru,
svůj život vojáka nevložím mu do pelesti,
ta bude bez tesáků a beze spárů.

Je třeba zabíjet, abychom žili.
Jednoho dne pak ulehnu mezi vlasy tvoje
a usnu v naškrobených povlacích, které šily
ruce ženy během mého boje.

Svémi rty nezkrotnými vcházíš,
zatímco mne samota mezi explozemi sžírá,
na cestu vášnivých hubiček, když
tvé nohy porod rozevírá.

Pro naše dítě mír musím ukovat,
než do oceánu kostí nezhojitelně zlomených
bude nutné moje a tvé srdce dát,
srdce opotřebovaná v polibcích.

TAŽNÉ DÍTĚ

S jafmem se narodil,
více než krásný ponížen,
postroj řádně přiškrtl
jeho dech jhem.

Je nástrojem zrozeným přijímat
množství kopanců a ran,
na nevlidné zemi přežívat,
nespokojeným pluhem ovládán.

Kráčič chlěvskou mrvou
čistou a živou,
nese svou duši olivovou,
starou a odpudivou.

Chce začít žít,
leč musí umírat,
chtěl by svou kůži zahodit
a na útěk se dát.

Cítí život jako svár,
který prohrává
a nese zemi dar,
vlastní kosti podává.

Své roky spočítat nedovede,
že pot je těžkou korunou,
si ale uvědomit svede,
v dřině pro pána zrozenou.

Pracuje bez ustání,
jako muž je vytrvalý,
déšť mu kane ze skrání
a v maso hřbitova jej hálí.

Pevnými údery, jejichž přesnosti
se jen paprsky vyrovnají,
se smrtelnou chtivostí
chléb si krájí.

Každým novým dnem
je více zemí pohlcován,
je méně člověkem,
má být brzy pochován.

Jako kořen se zapouští
pomalu do hlíny,
v níž není poušti
a bochníky hladí slíny.

Ten hladový kluk mne souží,
je bolestivě zabodnutou osinou,
trápi mne, jak se popelavě plouží,
vrtá mou duši dubovou.

Vidím, jak jde strništěm
a tvrdý krajíc polyká,
otázku ve zraku znaveném,
proč obojek jej zamyká.

Pluhem má hrudník rozdrásán,
jeho život hrdlo svírá,
trpím, vidím-li plevle lán,
kde šlépěj je nicotná míra.

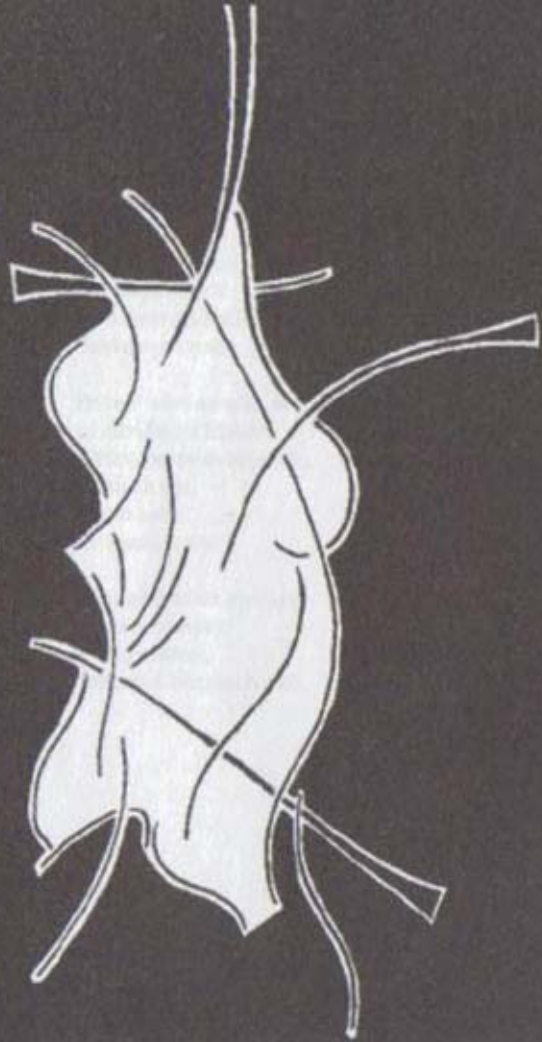
Kdo toho chlapce zachrání,
tvora jako zrna schová do své náruče?
Kdo kladivem se správně ohání
a řetězy roztluče?

Nádeníci to jistě dokážou,
jejich srdce křívda rdouší,
ač z nich dávno muži jsou
tažné děti v sobě nosí.

Voli umírají oděni
v pokoru a pach stáje:
za hrdými
orly, lvy a býky
je nebe, které netemní,
nezatahuje se.
Smrtelný zápas volů
má klidnou tvář,
zato smrt mužného tvora
dovede povznést.

Pokud mám zemřít, ať umírám
se zdviženou hlavou.
Mrtev, mrtev dvacetkrát,
v ústech pýr,
zařaté zuby
a ráznou bradu.

Smrt očekávám zpívaje
spolu se slavíky
mezi puškami,
uprostřed bitevních polí.

Z ČLOVĚKA NA ČÍHANĚ (1939)

ZALÁŘE

I

Zaláře se plazí vlhkostí světa,
jdou ponurou cestou soudního dvora,
hledají člověka, hledají lid, pronásledují jej,
nasávají, hltají.

Zal kovu nelze spatřit, slyšet jej ale lze,
vzlyk železa, které chtějí vytrhnout:
křik meče z bahnitého cementu
nad hlavami soudců.

Tam, v žaláři, v manufaktuře pláče,
neplodný stav se slzou namísto člunku,
stroj nenávisť a naději pracuje,
osnuje, přede.

Když se páří chraptící koroptve
a milovaná modř se více rozpíná,
člověk se rozpomíná na světlo a zemi
mazlavě černou.

Svoboda buší na kameny, den,
chvatný lidský krok, hlava,
rozhodná a zpěněná ústa,
volnost, muž a žena.

Člověk, kterému se láska v srdci rodí
a peří křídel rozdechává mocný vítr,
člověk, jenž je stále člověkem v mrazu
i v kobce.

Člověk, který sní o vodách oceánu
a trhá sevření svých perutí, paprsků,
třese mřížemi a cení
zuby hřmění.

II

Zde se nebojuje za mdlého vola,
nýbrž za hřebce, jenž do hrobu pokládá
svoji hřivu a rozhořčen cítí pod kopyty
hnilobný cval.

Setřete z líce plivanec
a zbavte pout srdce země,
zadržte žravé chřtány cel
bez slunce.

Svoboda tlí oškubaná na jazycích osob,
které jsou otroky pánů.
Přetřhněte řetězy, co chrastí na údech
těchto nevolníků.

Ti, kteří chtějí opustit pouze svůj žalář,
svůj kout a své okovy, nemyslí na druhé.
A zatímco se jim to daří, kousek po kousku,
plesniví a plazí se dál.

Jsou uvěznění odevždy navždy.
Svoboda je věc, které jen člověk rozumí:
jen člověk cítící vše, jako by on sám
byl za mřížemi.

Zalářník zavírá vrata s osifelým klepadlem.
Svazuje pevně člověka, nesvazuje duši.
Je mnoho klíčů a mnoho petlic bezprávi:
duši nelze svázat.

Řetězy, ano: řetězy potřebné krve.
Jedovatá ocel, pálivá, krvavé spojovací články,
pouta odhánějící pouta jiná,
přítulně lidská.

Člověk napjatě čeká v žumpě nemocí,
dojatý, s uchem přiloženým na stěnu.
Neboť lid volá: Svobodo, leť k nebi!
A žaláře vzlétají.

VLAK RANĚNÝCH

Ticho se topí v tichu
zavřených úst noci.
Stále mlčí, nevzpírá se.
Mluví rdoušenou řečí mrtvých.

Ticho.

Otevírá cesty z hluboké bavlny,
umlčuje kola vozů i hodin,
zadržuje hlas moře i holubice,
dává noci dojemný sen.

Ticho.

Deštivý vlak puštěné krve,
křehký vlak vykrváčených,
nehlučný, v bolesti, sinalý,
zamlklý vlak trpicích.

Ticho.

Vlak vzrůstající smrtelné bledosti:
bledosti navlékané na hlavy,
na hlasy, srdce, zemi, ach,
na srdce těžce raněných.

Ticho.

Kolem pohozené údy, paže, oči,
ve vlaku jedou kusy těl.
Nechávají za sebou šlépěje hořkosti,
mléčnou dráhu hvězdných končetin.

Ticho.

Chraptící slabý vlak, rudnoucí:
uhlí hyne, dým vydechují
mateřské rty lokomotivy,
sune se jako malomyslnost.

Ticho.

Chtěla by zabrzdit v tunelu,
dlouhá matka by chtěla hlasitě štkát.
Není nádraží k zastavení,
jen nemocnice, jen nitro.

Ticho.

K životu stačí nemnoho:
člověk se schoulí v kout masa.
Pouhý prst, pouhý zbytek křídla
pozvedá celé tělo k letu.

Ticho.

Zadržte tento vlak skomirajících,
jenž nikdy nepřebrodí noc.
Je bosým, otrhaným koněm
a sype prst do pŕileb srdnatosti.

RANĚNÝ

I

Hrdinové leží na zemi, která je pustá.
Z těl rozházených na všechny strany
prýští chladný proud, jenž se rozrůstá
v ochraptělé fontány.

Otevřenými ústy k nebi stále tryská krev.
Stejně jako lastury zpívají rány
a rychlostí letu i vlnami jejich šev
je páraný.

Krev se vlévá do vinného sklepa, mezi jeho stěny.
Vinný sklep moře, sklep nápoje pukající
tam, kde se zmitá a tone raněný,
na hrudi kytici.

Já umírám: potřebuji více než jeden život.
S tím stávajícím nedojdu poslání svého,
jemuž obětovat chci oceán rudých vod.
Ukažte nezraněného.

Můj život je ranou na mládí blaženém.
Ach, kdo mi neublížil, kdo sám nebyl
žitím probodnut, kdo v životě svém
se zlem zápolil?

Radostná cesta do lazaretů pozmění je
v kvetoucí zahrady raněných těl,
kde oleandrovou vůní chirurgie
se průchod uzavřel.

II

Za svobodu krvácím, bojuji, přežívám.
Za svobodu své oči, svůj hlas
a ze svalů šlechetný strom rukou dám
chirurgům napospas.

Za svobodu k zrnům písku lnu,
v mém těle mnoho srdcí pumpuje,
ač jedu do špitálu, zabalen v bavlnu,
jako lilie.

Za svobodu se vzdávám síle stěel,
které povalily pomník v kal nikoliv tiše,
jejichž úder se mi v těle zabydlel,
vzal dlaně, dům, vše.

Vždyť v prázdném údolí rozbřesku spása
položí budoucího zraku kameny
a nové údy z kdysi mrtvého masa
budou zrozeny.

ZE ZPĚVNÍKU
A SBÍRKY ROMANCI
O ODLOUČENÍ
(1938-1941)

JAKO MLADÝ FIKOVNÍK

Jako mladý fikovník
jsi stála na srázu.
Když jsem šel okolo,
horami zněl tvůj zpěv.

Jako mladý fikovník
zářící a oslepující.

Jsi jako fikovník.
Jako starý fikovník.
Jdu okolo a zdraví mne
ticho a suché listí.

Jsi jako fikovník,
který paprskem zestárnul.

ZENO, LÍBAT SE

Ženo, líbat se
ve slunci znamená
líbat se na celý život.

Elektrizující
sbližení rtů,
chvění blesků,
slunce vidí
v očích další čtyři.

Ženo, líbat se
za svitu měsíce znamená
líbat se na celou smrt.

Rty zapadají
s lunou,
co dohnala za obzor den,
bledou a studenou
ve svých čtyřech fázích.

ZTRATÍM-LI TĚ

Ztratím-li tě,
snad pod zemi
tě zase uvidím...

Zase tě uvidím
tam, kde žízní
moje tělo.

PŘIŠEL SE TŘEMI RÁNAMI

Přišel se třemi ránami:

ránou lásky,
ránou smrti,
ránou života.

Se třemi ránami jde:

ránou života,
ránou lásky,
ránou smrti.

Tři rány já si nesu:

ránu života,
ránu smrti,
ránu lásky.

TOLIK BLÍZCÍ, A PŘECE DÁLKY

Tolik blízcí, a přece dálky
nás roztíná klin,
ty odcházíš k mrtvým,
já k živým odcházím.

CO SE DĚJE?

Co se děje?

Zášť je ve světě,
láska v mém domě.

Co slyšíme znít?

Výstřel ve skalách,
polibek na mém záhoně.

Co přichází?

K tobě samota,
dva mrtví ke mně.

STÁŘÍ MEZI LIDEM

(Válka)

Stáří mezi lidem,
Srdce bez pána.
Láska bez objektu lásky.
Rostlina, prach, havran.
A mladost?

V rakvi kost.

Osamělý a suchý strom.
Žena na loži
jako ovdovělá kláda.
Nenávist bez léku.
A mladost?

V rakvi kost.

K VODĚ BYCH TĚ RÁD VZAL

K vodě bych tě rád vzal,
na vlnách moře kolébal.

U vody tě chci mít,
živým douškem osvěžit.

Chci tě cítit na mořích,
jejichž pěna vrací smích.

U vody tě chci, ženo má,
objímat, milovat, líbat ústa tvá.

U vody z moře vylíté,
kterou ztratit i nalézt složité.

DVA ROKY, DVA KVĚTY, PŘÁVĚ

Dva roky, dva květy, právě
ti bylo dáno dovršit,
Dvou skřivanů hlas plní
tvůj ranní svit.
Dítě třpytivé:
kéž s tebou kupředu
má krev jde.

Krví má, vpřed,
necouvej.
Světlo ve světě se točí,
paprsky věst se dej.
Do pohybu dána vším,
vesmírem jediného těla,
které je lehkým a zlatavým.

Nožem je tvůj smích,
září, která ohlašuje všem
vítězství pšenice
nad pýrem.
V tvém směřjícím se těle
přemůžu vždycky čas,
nepřítele.

NECHEJ MNE ODEJÍT

Nechej mne odejít
do války, matko má;
nechej mne, nevěsto neznámá,
pleti světlé i tmavé.

Nechejte mne!

A necháte-li mne
mezi kulkami,
pošlete mi do zákopu
polibky a psaní.

Pošlete!

RYBA STARŠÍ NEŽ ŘEKA

Ryba starší než řeka
se vši učeností, kterou pobrala,
během života se zdála
smutně zářící do daleka.
A voda se jí smála.

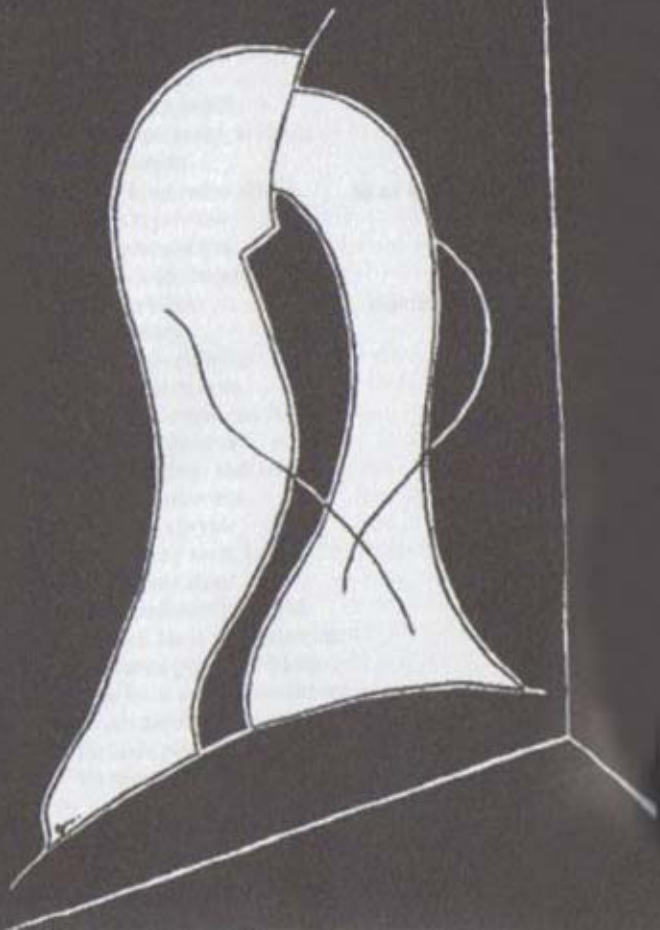
Nepropadla ale velkému hoří,
jinou vodu chtěla vyhledat.
Nebyla z těch, co se kofí,
zvolila si cestu k moři,
ač v něm měla umírat.

S řekou ses mohla posmívat,
hoříčko sluneční, a přece malá.
Ryba starší než řeka tenkrát
smutný svlékla šat.
A voda se jí smála.

POSLEDNÍ A PRVNÍ

(Poslední kout)

Poslední a první:
kout příliš velký pro slunce,
hrob života,
kam tvé oči nevidí.
Tam bych se chtěl natáhnout,
abych zapomněl na lásku.
Chci, aby byl pod olivovníkem,
který jsem vídal v ulicích,
aby se nořil do koutů,
kam se hrouží stromy.
Hluboko je kladena
síla mé krve.
Maso mého pohybu,
kostí smrtelných rytmů,
umírám, abych dýchal,
jako dýchají ony.
Srdce, mezi dvěma kameny
neklidné, je mačkáno,
jejich láskou rdoušeno,
jako moře mezi dvěma moři.
Velikou láskou jsem rdoušen,
ale zardousit mne nemožné.
Co jsem udělal, že můj život
byl položen do takového vězení?
Tvůj vlas, jehož čerň
trpí věky

Z POSLEDNÍCH BÁSNÍ
(1941-1942)

TOUŽÍM JEN PO SVĚTLE TVĚHO TĚLA PŘEDE MNOU

Toužím jen po světle tvého těla přede mnou,
po absolutním jasu. Úplná průzračnost ať u mne je.
Tvá čistota, jejíž propast jako kraj pod vodou
časem sílí, krví se prohlubuje.

Ať stále září hmota, z níž těsně před úsvitem
bylo tvé srdce uhněteno! Je jítřním stvořením.
Toužím jen po dni tvou hrudí vydechnutém.
Tvá krev je ránem nekonečným.

Není nad jas tvého těla: nad něj slunce není.
Nevidím více než září tvého čela.
V pouhý klam vše ostatní se mění.
Hlubokým zrakem k západu jsi nikdy nehleděla.

Záře neklesá. Je podstatou třeptu v nás,
jenž zůstává na vrcholu mimo šero měst.
Mládí. Čistota. Průzračnost. Jas.
Blíží se oheň těchto hvězd.

Zářící snědé tělo, z nějž plodné teplo kane.
Černý květ počátku. Dřímot černý květ.
Hltám tmavé oči, jejichž pohled plane.
Modrý den. Jasná noc. Tvůj jasný stín spatřil svět.

Toužím jen po světle tvého zlatého stínu,
v němž pučící dřeviny jsem ponurým listem.
V žilách mé krve žhavé po tvém klínu
je provždy noc a provždy den.

VZESTUP KOŠTĚTE

Košťe korunované vavřinem, myrtou, růží,
hrdina mezi těmi, kteří čelí smrti.
Od prachu osvobodit každou věc se tuží,
z modrých výšin k zemi palma letí.

Je horlivým mladým mečem, bez odpočinku veselým.
Je lilii touhy, slunce, statečnosti, průzračných moří,
která už mnohokrát v tutéž jámu metla dým,
která stále roste a čistotou hoří.

Nikdy! Nikdy nebude košťe ukřižováno,
neboť kostru zesílí mu mládí
v dlouhou flétnu svěžního pažitů.

Do úst košťete bylo vytříbené slovo dáno,
před jeho dechem hordy prachu pádí.
Košatí se, ten palmový pilíř úsvitu.

MIGUEL HERNÁNDEZ,
BÁSNÍK,
JEMUŽ PŘEBÝVALO SRDCE

Miguel Hernández byl a stále zůstává jedním z nejvýznamnějších básníků španělské literatury. Bylo už napsáno mnoho statí o stylistické kvalitě Hernándezových veršů, pramenící z jeho vášnivého zájmu o klasiku španělské literatury, o myšlenkové i citové hloubce jeho básní a velké expresivní síle. Prvky klasické španělské literatury mísil s prvky literatury moderní. Strhující a vroucí básníkův hlas, poznamenaný vlastní tragickou životní zkušeností, hovořil o lásce, spravedlnosti, vzpouře, životě i smrti.

Miguel Hernández, po matce nesoucí příjmení Gálabert, počal svůj nedlouhý život ve městě Orihuela ve španělské provincii Murcia 30. října 1910. Jako syn majitele skromného stáda koz a ovcí, který se živil prodejem mléka a vlny, vychodil pouze obecní školu. Žít se začínal v rouchu pušáka. Na poli literatury byl samoukem. Věnoval se jí i přes odpor otce a bratra, kteří se od něj proto zcela odvrátili. Jeho přítelem v době literárních počátků byl Ramón Sijé (1913–1935), jenž se v Orihuele podílel na vydávání časopisu Kokrhání krize. V roce 1931 navštívil Miguel Hernández poprvé Madrid, kde se seznámil a začal spolupracovat s básníky generace 27 (Alexandrem, Garcíou Lorcon, Albertim, Altolaguirrem) a později s Pablen Nerudou. Roku 1932 publikoval sbírku Znalec lun (Perito en lunas), knihu básní o čtyřiceti dvou oktávách s jedenácti osmislabičnými verši, plnou oslňujících metafor, napsanou ve stylu Luise Góngory y Argote (neogongorizmus). I přes tento vliv se ale Hernández nezdálil lidovosti, z níž vzešel. Sběrka Znalec lun byla v roce 1934 následována veršovanou hrou Kdo tě spatřil a kdo tě vidí a stín toho, čím jsi byl (Quién te ha visto y quién te ve y sombra de lo que eras) a sbírkou Zraněný hvízd (El silbo vulnerado). Roku 1936 dokončil

Blesk, který nepomijí (*El rayo que no cesa*), obsahující již
stě jedny z nejlepších sonetů napsaných ve španělském ja-
zyce. Po vypuknutí občanské války se rozhodl bojovat se
zbraní v ruce proti fašismu. Stal se komunistou, byl pří-
slušníkem legendárního 5. pluku lidových milicí, byl komi-
sařem pro kulturu Rovníckého praporu, spolupracoval
s časopisy *Modrá opice*, *Nová kultura* a *Hodina Španěl-
ska*, účastnil se Mezinárodního kongresu protifašistických
intelektuálů, jenž se konal ve Valencii v roce 1937, navští-
vil Sovětský svaz, Velkou Británii a Švédsko. Roku 1937 se
také oženil se švadlenou Josefínou Manresovou a napsal
Vítr lidu (*Viento del pueblo*), knihu poezie solidarity s oby-
vateli vlasti, kteří se bránili útisku, knihu připsanou Do-
lores Ibarruriové. Neogangorizmu se nadobro vzdalil. Vá-
lečné okolnosti nutil s osobním prožitkem. Roku 1938 mu
zemřel desetiměsíční syn. Druhý chlapec se mu narodil
o rok později. V roce 1939 připravil sbírku *Člověk na čí-
hané* (*El hombre asecha*), která ale už v době končící ob-
čanské války vyjít nemohla. Po skončení bojů, zrazen ob-
čany vidné Orihuehy, uprchl do Portugalska, kde však byl
ihned zajat policií diktátora Salazara a vydán španělským
fašistům, kteří jej odsoudili k dlouhým letům žaláře a uvěz-
nili. Nemocen tuberkulózou zemřel 28. března 1942 ve věz-
nici v Alicante. Před smrtí zde dokončil dílo *Zpěvník
a kniha romanci o odloučení* (*Cancionero y romancero de
ausencias*), které poprvé vyšlo až v roce 1958, a do něj se
promítla tragika vlastního životního konce i naděje v lepší
budoucnost. Sběrka *Poslední básně* (*Últimos poemas*), tak-
též posmrtně vydaná, je souborem různorodých veršů z let
1938–1941.

Miguel Hernández byl též autorem veršovaných her
Chrabřejší oráč (*El labrador de más aire*, 1936), *Divadlo
ve válce* (*Teatro en la guerra*, 1937) a *Pastor smrti* (*Pastor
de la muerte*, 1937). Napsal drama *Scnové kamene* (*Los
hijos de la piedra*, 1935).

V českém nebo slovenském jazyce vyšly Hernándezovy
verše knižně pouze dvakrát. V roce 1975 vydalo naklada-

telství *Odeon* výbor *Vitr v olivách* (sestavil a přeložil Vladimír Mikeš) a o deset let později nakladatelství Slovenský spisovateľ knihu *Křitel holubičích listov* (sestavil a přeložil Ján Zambor). Jako připomínku šedesáti let od Hernándezovy předčasné smrti jsem si dovoлил připravit knihu třetí. Miguel Hernández i v dnešním čase hovoří zřetelnými slovy.

Michael Doubek,
28. března 2002

Členění výboru odpovídá uspořádání knihy Miguel Hernández: *Poesía*, která byla vydána nakladatelstvem Plaza & Janés Editores, S. A. v Barceloně roku 1999.

Tato kniha by nevyšla bez pomoci Aitoru Luise Larrabideho z *Fundación Miguel Hernández*.

OBSAH

PABLO NERUDA O MIGUELU HERNÁNDEZOVÍ	7
--	---

Z PRVNÍCH BÁSNÍ

VENUŠE	11
CITRÓN	12
ZRANĚNÝ LET (LETADLO)	14
MĚ JOSEFÍNĚ	15

Z DALŠÍCH BÁSNÍ (1933–1934)

ZAL – BUĎ VITÁN	18
DEJ, STÁLE ZPÍVAM	19

ZE ZRANĚNĚHO HVIZDU (1934)

PERLY	23
KDYŽ JSEM LÁN POLE OBDĚLAL	24
STÍNEM LÍTOSTI JSEM CELÝ ZAHALEN	25
PRO TEBE JSEM MRTEV, NELZE SE VRÁTIT ZPĚT	26
VÍM, SMUTNÝ ČLOVĚK V NÁS MŮŽE VZBUDIT HNĚV	27

MIGUEL HERNÁNDEZ
PŘEBÝVÁ MI SRDCE

Ze španělských originálů výbor sestavil
a přeložil Michael Doubek

Ilustroval Gustav Zlatý

Portrét Miguela Hernándeze nakreslil Michael Doubek
podle podobizny od Antonia Buera Valleja

Vydala Ing. Jana Mandátová – Agentura FAJMA,
Stříbrského 689, 149 00 Praha 4-Háje

Praha, 2003
Vydání první

© Agentura FAJMA

Výroba ERMAT Praha, s. r. o.

ISBN 80-85374-55-2